

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE İÇ DENETİM FAALİYETLERİNİN UYGULAMALI OLARAK İNCELENMESİ¹

Yrd. Doç. Dr. Nilgün KAYALI

Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü

Öğr. Gör. Filiz YÜKSEL

Dumlupınar Üniversitesi, Domaniç Meslek Yüksekokulu

ÖZ

Geçmişte ülkemiz de dahil olmak üzere tüm dünyada yaşanan bankacılık krizleri yetersiz iç kontrol sisteminden kaynaklanmıştır. Yaşanan krizlerin olumsuz etkileri, bankacılık sisteminde iç denetim sisteminin kurulmasına ve işleyişine yönelik tedbirler alınması gerektiğini göstermiştir. Bu amaçla BIS(Bank of International Settlements), bankacılık denetimiyle ilgili konuların açıklanması ve dünya genelinde bankacılık denetiminin kolaylaştırılması amacıyla tavsiye niteliğinde uzlaşılarda olan BASEL kriterlerini yayımlanmıştır. Ülkemizde ise BDDK tarafından bankaların iç denetim sistemlerine yönelik yasal düzenlemeler hazırlanmış ve yürürlüğe konmuştur. Bu düzenlemelerle Türk bankacılık sektöründe, faaliyetlerin icrası, iletişim kanallarının ve bilgi sistemlerinin işleyişi, finansal raporlama sistemi, uyum kontrollerinin yerine getirilme derecesi gözetim ve denetim altına alınmıştır. Amaç, bankacılık faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi, ekonomik gelişme ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunulmasıdır. Bu çalışmada Türk bankacılık sektöründe iç denetim faaliyetleri üzerinde durulmuş, merkezi Türkiye’de bulunan bir bankanın iç denetim faaliyetleri uygulamalı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İç denetim, bankacılık, bankacılıkta iç denetim

INTERNAL AUDIT OPERATIONS IN TURKISH BANKING SECTOR’S INVESTIGATION AS APPLICATION

ABSTRACT

In the past, banking crisis all over the world including the ones in our country used to be caused by insufficient internal control system. The negative effects of crisis experienced have proved that precautions need to be taken towards establishments and applications of sufficient and reliable internal audit systems in banking industry. For this purpose, BIS (Bank of International Settlements) issued BASEL criteria, that is, an advisory set of reconciliations with the idea of facilitating internal audits. In our

¹ Bu çalışma “Türk Bankacılık Sektöründe İç Denetim Faaliyetlerinin Uygulamalı Olarak İncelenmesi” adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

country, legal arrangements related to internal auditing systems, have been prepared and put into applications by BDDK. With these legal arrangements proper supervision and control for carrying out operational tasks, enforcing operations of communication channels and information systems as well as reconciliation controls and financial reporting systems have been taken under control. The main purposes are facilitating the efficiency and effectiveness of banking system and contributing to economical development as well as sustainable consistent economical growth. In this study, internal audit systems in Turkish banking industry have been focused on and internal audit applications of a bank with headquarters in Turkey have carefully analyzed.

Keywords: Internal auditing, banking, internal auditing in banks

I. GİRİŞ

Bankalar, kısa ve orta vadeli fon transferine aracılık ederek tasarrufların yatırıma dönüşmesini sağlayan, kaydi para yaratan, kişi veya kurumlara yaşamlarını kolaylaştırıcı hizmetler sunan finansal kurumlardır. Bankalar, para piyasasının önemli kurumlarıdır. Özellikle sermaye piyasası gelişmekte olan ülkelerde bankalar, ekonomik istikrarı ve gelişmeyi sağlamada önemli görevleri üstlenirler. Bu nedenle her türlü bankacılık faaliyetinin gereği gibi yerine getirilmesi, banka varlık ve kaynaklarının korunması gerekir. Ayrıca bankaların maruz kaldıkları veya kalacakları risklerin tespiti, bu doğrultuda değişim yönetimi uygulanması oldukça önemlidir.

Son yıllarda, globalleşme ile birlikte uluslararası yatırım, uluslararası finansman faaliyetlerinde meydana gelen artış, otomasyon ve bilgi teknolojilerinde gözlenen gelişmeler nedeniyle bankaların faaliyet alanları genişlemiş olmakla birlikte maruz kaldıkları riskler artmıştır. Buna bağlı olarak da bankalarda iç kontrol sisteminin varlığı ve etkinliği önem kazanmıştır.

Geçmişte bankacılık sektöründe yaşanan problemlerin çoğunun yetersiz iç kontrol sisteminden kaynaklandığı görülmüştür. Yetersiz iç kontrol sistemi bankaların finansal kayıplara uğramalarına ve itibar kaybetmelerine neden olur. Finansal kurum olan bankaların kayba uğraması, ulusal ve uluslararası finansal piyasaları olumsuz etkiler. Finansal sistemin zarara uğramasına engel olmak amacıyla bankalarda iç denetim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

II. İÇ DENETİM KAVRAMI

Muhasebe denetiminin bir türü olan iç denetim, İç Denetçiler Enstitüsü (The Institute Of Internal Audit-IIA) tarafından bir işletmenin faaliyetlerini geliştirmek ve onlara değer katmak amacıyla tasarlanmış bağımsız ve tarafsız bir güvence ve danışmanlık faaliyeti olarak tanımlanmaktadır.(www.theia.org). Başka bir tanıma göre iç denetim; işletme faaliyetlerinin kuruluş amaçları doğrultusunda verimlilik ve rekabet gücünü artıracak biçimde yönlendirilmesini, işletme varlıklarının rasyonel olarak yönetilmesini, yatırım ve yönetim danışmanlığını, işletmede hata ve hilelerinin önlenmesini sağlamaya yönelik faaliyetlerini yönetime bağlı olarak yerine getiren, ancak denetim faaliyetinin bağımsız denetçiler tarafından yerine getirildiği birimdir (Yılancı, 2006, s.6).

İç denetim faaliyetleri ile iç denetçiler proaktif bir yaklaşım sergileyerek organizasyonun iş süreci kalitesine, güvenilirliğine, duyarlılığına ve maliyet etkinliğinin iyileştirilmesine daha fazla katkıda bulunabilirler (Uyar, 2003, s.3). İç denetim günümüzde işletme faaliyetlerinin oluşturulması aşamasına emek veren, bu faaliyetlerin etkin çalışmasını denetleyen faaliyetler bütünü olarak algılanmaktadır. Bu şekilde işletme faaliyetlerinin geliştirilmesi ve katma değer yaratılması amaçlanmaktadır.

İç kontrolün etkinliğini belirleyerek bu konuda yönetime güvence ve danışmanlık hizmeti vermek amacıyla olan iç denetim faaliyetinde elde edilen bilginin gerekli, zamanlı, geçerli, doğru ve ulaşılabilir olması gerekir. İç denetçi işletme varlıklarını korumak; yasal düzenlemelere uyumu görmek, faaliyetlerin etkinlik ve verimliliğini ölçmek adına denetim faaliyetini yürütür. Denetim kısıtlanmamalı, denetim faaliyetlerini her türlü müdahaleden uzak yürütülmelidir.

İç denetçi, işletme amaçlarına ulaşmaya engel olabilecek mevcut veya potansiyel risklerin varlığını araştırmalı, hata, hile veya yolsuzluk izine rastladığında denetim komitesine, yönetim kuruluna veya doğrudan kanal mercilerine durumu bildirmelidir. Böylece üst yönetim de objektif ve tarafsız bilgiler sayesinde gerekli önlemleri alma imkanına kavuşur (Demirbaş, 2005, s.177).

Bankaların İç Sistemleri Hakkındaki Yönetmeliğin 21.maddesine göre iç denetim sisteminin amacı, üst yönetime banka faaliyetlerinin kanun ve ilgili diğer mevzuat ile banka içi strateji, politika, ilke ve hedefler doğrultusunda yürütüldüğü ve iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin etkinliği ve yeterliliği hususunda güvence sağlamaktır.

İç denetim, kurum kültürüne ve kaynaklarına uygun bir şekilde ve tarzda iç denetçiler çalıştıran her kurumda, katma değer sağlar. İç denetim faaliyetlerinin tanımında da saklı olan bu katma değer düşüncesi, yönetim, risk ve kontrol alanlarında getirdiği sistemli ve disiplinli yaklaşımla kuruma değer katacak biçimde tasarlanmış güvence ve danışmanlık faaliyetlerini de içine alır.(Uluslar Arası İç Denetim Standartı Mesleki Uygulama Çerçevesi, Uygulama Önerisi.1000-C1).

İşletme faaliyetlerini geliştirmek ve katma değer yaratmak amacıyla gerçekleştirilen iç denetimin en önemli iki fonksiyonu, güvence sağlama ve danışmanlık hizmetleridir.

Güvence sağlamaktan; organizasyonun risk yönetimi, kontrol ve yönetim süreçlerinin etkin bir şekilde işleyip işlemediğine; üretilen bilgilerin doğru ve tam olup olmadığına; varlıkların korunup korunmadığına; faaliyetlerin etkili, ekonomik verimli (üst yönetimce belirlenen politikalar dahil) mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine dair, organizasyon içine ve dışına makul düzeyde bir güvencenin verilmesi anlaşılmalıdır(Başpınar, 2006, s.26).

Danışmanlık hizmetleri; herhangi bir idari sorumluluk üstlenmeden, bir kurumun faaliyetlerini geliştirmek ve onlara değer katmak amacını güden, niteliği ve kapsamı denetlenen ile birlikte kararlaştırılan istişari faaliyetler ve bununla bağlantılı diğer hizmetlerdir. Usul ve yol göstermek, tavsiyede bulunmak, işleri kolaylaştırmak ve eğitim vermek bu kapsamdaki faaliyet örnekleridir(Yurtsever, 2009, s.119). Uluslararası Mesleki Uygulama Standartları 100C1'in yorumunun yapıldığı Uygulama Önerisi 100C1-2'ye göre danışmanlık faaliyetleri resmi danışmanlık görevi, gayri resmi danışma görevi, özel danışma görevi, acil durum danışma görevi olarak yerine getirilebilir.

İç denetimin iç kontrol ve dış denetim ile ilişkisi değerlendirildiğinde, iç kontrol, işletme personelinin kanun tüzük ve yönetmeliklere uygun davranmasını sağlamak, işletme faaliyetlerinin etkinlik ve verimliliğini arttırmak, finansal tabloların doğruluk ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla kabul edilebilir derecede güven sağlamak adına işletme içinde oluşturulmuş bir süreçtir. İşletme içinde etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulması, bu sistemin düzenli bir şekilde çalışması, işlerliğinin sağlanması ve gözetilmesinden işletme yönetimi sorumludur.

II. İÇ DENETİM STANDARTLARI

İç denetim fonksiyonu sağlıklı ve kendisinden beklenenleri amaca uygun şekilde yerine getirebilmesi ve ortamdan ortama ve kişiden kişiye değişmemesi için belirli normlar dâhilinde yürütülmesi önem arz etmektedir.(Alptürk, 2008, s.31) Denetçinin denetim uygulamaları sırasında uyması gereken kurallar, uygulayacağı denetim prosedürleri ve teknikleri, denetim raporunun nasıl hazırlanacağına dair kurallar bulunmaktadır. Denetim çalışmaları sırasında denetçi tarafından uyulması gereken kuralları gösteren ve denetimin kalitesini arttıran bu kurallar bütünü İç Denetim Standartları olarak ifade edilmektedir.

1974 yılında IIA bünyesinde “Profesyonel Standartlar ve Sorumluluklar Komitesi” kurulmuştur. Endüstri, banka, hükümet, sigorta ve akademik çevrelerin temsilciliklerinden oluşan bu komite ilk kez 1978 yılında İç Denetim Standartlarını yayınlamıştır. IIA, 2002 yılında yaptığı çalışmada, iç denetim standartlarının beş yılda bir dış değerlendirmeye tabi tutulması gerektiği kararını almıştır. 2004 yılında yapılan çalışmada, standarda danışmalık faaliyeti ile iç denetim faaliyeti sonucunda elde edilen bilgilerin işletme dışı bilgi kullanıcılarına da sunulması konuları eklenmiştir. Ayrıca risk yönetimi ve kurumsal yönetimin gerekleri iç denetim standardı kapsamına alınmaya çalışılmıştır. IIA tarafından yayımlanan Uluslar Arası İç Denetim Standartları, nitelik standartları, performans standartları ve uygulama standartları olmak üzere 3 ana bölümden oluşmaktadır.

IIA nitelik, performans ve uygulama standartlarından önce iç denetimin tanımını yapmış, etik kodları tanımlamıştır. IIA etik kuralları, iç denetim uygulamalarında etik davranışları teşvik eder. 2000 yılında yayınlanan etik kodlar, iç denetçinin dürüstlük, objektiflik, gizlilik ve yetkinlik ilkelerine

dayanmaktadır. İç denetçiden beklenen davranış normları listesi, iç denetçiler için etik davranış kılavuzları olarak tasarlanmıştır (Mealler, 2004, s.166). Etik kurallar, iç denetim faaliyetlerinin yerine getirilmesiyle ilgili ilkeler ile iç denetçilerin denetim faaliyetleri sırasında göstermesi gereken davranışları içeren, davranış kurallarından oluşur. Dürüstlük, objektiflik, gizlilik, yetkinlik, denetçide bulunması gereken hususlardır.

Nitelik standartları kapsamında amaç, yetki ve sorumluluklar; mesleki dikkat ve özen; kalite güvence ve geliştirme programlarına yer verilmiştir. İç denetim faaliyetlerinin amaç, yetki ve sorumlulukları, denetim komitesi veya yönetim kurulunun onayladığı bir yönetmelikle tanımlanmalıdır. İç denetçi denetim faaliyetinin yürütülmesi sırasında işletme içinde bir yönetim kademesine bağlı, ancak faaliyetlerinde bağımsız olmalıdır. Bağımsızlığı ve objektifliği bozan bir durumun varlığı söz konusu ise bu durum iç denetçi tarafından denetlenene açıklanmalıdır. Denetim faaliyetini yerine getirecek olan iç denetçi, denetimin sorumluluklarını yerine getirebilecek derecede mesleki bilgi, beceri ve yeterliliğe sahip olmalıdır. İç denetçi, çalışmanın kapsamı, risk yönetimi, kontrol ve yönetim süreçlerinin etkinliği ve yeterliliği, önemi, hata veya düzensizliklerin olma ihtimali gibi hususları dikkate alarak mesleğin gerektirdiği dikkat ve özeni göstermelidir. İç denetçi yeterli bilgi ve deneyime sahip olsa da mesleğin gerektirdiği dikkat ve özeni gösterse de değişen çevre koşullarında görevini yaptığını unutmamalıdır. Bu doğrultuda sürekli kendini geliştirmeli, mesleki gelişmeleri, değişen yasaları ve düzenlemeleri takip etmeli, öğrenmelidir. İç denetçinin mesleki gelişimi yanında, iç denetim faaliyetlerinin etkinliğini görmek de önemlidir. İç denetim faaliyetlerinin etkinliğini görebilmek, katma değer yaratmasını sağlamak, etik kurallara ve standartlara uygunluğunu görmek adına iç denetim yönetici tarafından, iç denetim sistemine yönelik olarak kalite güvencesi ve geliştirme programı hazırlanmalıdır.

Performans standartları, iç denetim faaliyetlerinin özellikle üzerinde durduğu konuların neler olduğunu anlatır. İç denetim faaliyetlerinin yönetimi, işin niteliği (risk yönetimi, kontrol, yönetim), görevin planlanması ve yapılması, sonuçların raporlanması konularına Uluslar Arası İç Denetim Standartlarında Performans Standartları kapsamında yer verilmiştir.

Uygulama standartları, nitelik ve performans standartlarının yorumlanmasında veya belirli iç denetim standartlarına uygulanmasında iç denetçiye yardımcı olmaktadır. IIA, uygulama standartlarını şiddetle tavsiye etmekte ancak uygulanmasını zorunlu tutmamaktadır.

III. BANKA, FAALİYET KONULARI VE ORGANİZASYON YAPILARI

Banka terimi Türkçe karşılığı masa, sıra veya tezgah anlamına gelen İtalyanca “Banco” kelimesinden gelmektedir (Sezal, 2006, s.49). Banka, mevduat kabul eden, mevduatı en verimli şekilde çeşitli kredi işlemlerinde kullanmak amacı güden veya kısaca faaliyetlerinin esas konusu düzenli bir şekilde kredi almak ya da kredi vermek olan bir kuruluştur. Bankanın başka bir

tanımı ise; para, kredi ve sermaye konularına giren her çeşit işlemleri yapan ve düzenleyen özel ve kamusal kişilerle işletmelerin bu alandaki her türlü gereksinimlerini karşılama faaliyetlerini temel uğraş konusu seçen bir ekonomik birimdir (Elitas ve Ozdemir, 2006, s.144).

5411 Sayılı Bankacılık Kanununun 3.maddesinde Ticari Banka olarak da ifade edilen Mevduat Bankaları tanımlanmıştır. Buna göre Mevduat Bankası, kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubelerini ifade eder (5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, Madde 3).

Bankaların esas faaliyet konusu mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmaktır. Bu temel fonksiyonların yanında, finansal ihtiyacın artması, teknolojik gelişmeler, globalleşme, iş hacminin artması gibi çeşitli sebeplerle bankaların faaliyet alanları da gelişmiştir. Bankaların mevduat kabulü ve kredi işlemlerini arttırmak amacıyla verdikleri bu hizmet işlemlerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Müşteri adına menkul kıymet alım-satımı, para nakil işlemleri, emanet kabulü ve kasa kiralama, teminat mektubu işlemleri, elektronik bankacılık ürünleri, bankaların müşterilerine sağladıkları hizmet işlemleri kapsamında sayılabilir.

Bir bankanın organizasyon yapısı genel olarak üst yönetim, genel müdürlük, bölge müdürlüğü ve şube müdürlüğünden oluşur. Bu örgütlenme ve yönetim kademelerinin taşınması gereken özellikler, yetki ve sorumlulukları TTK ve Bankacılık Kanunu hükümlerinde düzenlenmiştir.

IV. BANKACILIK SEKTÖRÜNDE İÇ DENETİM SİSTEMİ

Dünya genelinde, bankacılıkta denetim faaliyetlerinin anlaşılması ve kalitesinin geliştirilmesi adına Basel-Bankacılık Denetim Komitesi tavsiye niteliğinde uzlaşılar yayınlamaktadır.

Bankacılık denetimiyle ilgili önemli hususların anlaşmasının kolaylaştırılması ve dünya genelinde bankacılık denetiminin kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla Uluslar arası Ödemeler Bankası(BIS) bünyesinde faaliyet gösteren ve 1974 yılında oluşturulan Basel Bankacılık Denetim Komitesinin üyeleri Belçika, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Lüksemburg, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere ve ABD’nin dahil olduğu 13 ülkenin merkez bankaları ve bankacılık denetim otoritelerinin yetkililerinden müteşekkildir (Arslan, 2007, s.50). Basel Komitesi, 1988 yılında bankacılık risklerini ölçmek ve yönetmek amacıyla ilk risk ağırlıklı sermaye uzlaşımın hayata geçirmiştir. Bu uzlaşım üzerinde birtakım düzenlemeler yapılmış, 2007 yılında hayata geçirilmek üzere 1999 yılında Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı da denen Basel II yayımlanmıştır. Basel II sayesinde iç denetim faaliyetleri üst yönetim, yönetim kurulu ve denetim komitesi için önemli fonksiyon olmuştur. Son dönemlerde yaşanan finansal krizler sonrasında, sistematik riskleri en aza indirmek, krizin olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak için çalışmalar yapan Basel Komitesi, Basel II’ deki eksikliklerin giderilmesi adına, tamamlayıcı ek

düzenlemeler seti niteliğinde olan Basel III'ü 12 Eylül 2010 tarihi itibarıyla uygulama kararı almıştır. Basel III ile amaçlanan, bankaların sermaye yapısının güçlendirilmesidir.

Ülkemizde, 8 Şubat 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetim Sistemleri Hakkındaki Yönetmelik", bankaların iç sistemleri ile ilgili olarak hazırlanmış ilk düzenlemedir. Birtakım değişiklikler yapılsa da, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na dayanılarak hazırlanan, 1 Kasım 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Bankaların İç Sistemleri Hakkındaki Yönetmelik" şu an yürürlükte olan yönetmeliktir. Bu yönetmelikte bankaların iç kontrol, iç denetim ve risk yönetim sistemleri ve bunların işleyişine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Bankaların İç Sistemleri Hakkındaki Yönetmelik'e göre iç denetim sisteminin amacı, üst yönetime banka faaliyetlerinin kanun ve ilgili diğer mevzuat ile banka içi strateji, politika, ilke ve hedefler doğrultusunda yürütüldüğü ve iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin etkinliği ve yeterliliği hususunda güvence sağlamaktır (Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Madde 21).

A. Bankacılık Sektöründe İç Denetimin Temel İlkeleri

İç denetim faaliyetlerinden beklenene yararın sağlanması, iç denetimin güvence ve danışmanlık hizmetlerini gereği gibi yerine getirebilmesi için, bankanın her faaliyeti ve her birimi iç denetimin kapsamına girmelidir. İç denetim birimi, bankanın karşı karşıya olduğu riskleri ölçme sistemini, riskleri ile sermaye düzeyini ilişkilendirmek için geliştirdiği sistemi ve iç sermaye politikalarına uyumu izlemek için geliştirilen yöntemi düzenli ve sürekli olarak incelemelidir.

Bankanın tüm faaliyet alanlarını inceleme yeterliliğine sahip olan iç denetçilerden oluşan iç denetim birimi, faaliyetlerinde bağımsız ve tarafsız olmalıdır. Ayrıca iç denetim birimi, işletme içindeki konumunu, yetki ve sorumluluklarını, iç denetimin hedef ve kapsamını, bir iç denetim tüzüğü ile tüm çalışanlara duyurmalıdır.

Buna göre bankacılık sektöründe iç denetimin temel ilkelerini şu şekilde sınıflandırmak mümkündür: Bunlar;

1. Süreklilik
2. Bağımsızlık
3. Denetim Tüzüğü
4. Tarafsızlık
5. Mesleki Yeterlilik
6. Faaliyetlerin Kapsamı
7. Bankaların İç Sermaye Değerlendirme Usulü
(www.bis.org/publ/bcbs72.pdf)

B. Bankacılık Sektöründe İç Denetim Faaliyetleri ve Çalışma Esasları

Etkin bir iç denetim sistemi, iç denetim biriminin risk değerlendirmelerine dayalı olarak gerçekleştirilir. İç denetimde risk değerlendirmeleri, iç denetim birimi tarafından bankanın maruz kaldığı riskler ve bunlara ilişkin kontroller dikkate alınarak denetim çalışmalarında öncelik verilecek alanların, dikkate alınacak ayrıntıların ve denetimin sıklığının belirlenmesine yönelik yürütülen bir işlemdir (Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Madde 26). Risk değerlemesi için, banka tarafından sunulan tüm hizmetler ve yapılan tüm işlemleri kapsayan iş analizi yapılır. Bununla birlikte, bu hizmetlere ve işlemlere ilişkin kanun hükümleri ve ilgili diğer mevzuat konuları belirlenir. Önemli iş birimleri ve ürünler ile bunlara ilişkin faaliyet ve kontrol riskleri belirlenerek risk yönetimi ve iç kontrol sisteminin yapısına ilişkin dökümanlar tespit edilir. Faaliyet ve kontrol risklerinin değerlendirilmesi ve önem derecelerinin tespiti için risk ölçüm ve derecelendirme sistemleri kullanılır.

Riske dayalı gerçekleştirilecek olan iç denetim faaliyetleri, üst yönetimin görüşü alınarak hazırlanan ve yönetim kurulunun onayıyla yürürlüğe giren iç denetim planı çerçevesinde yerine getirilir. Plan hakkında üst düzey yönetimin görüşü de alınır. İlgili iç sistemler sorumlusu tarafından uygun görülen planlar yönetim kurulunun onayıyla yürürlüğe konulur (Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Madde 27). İç denetim planında, denetlenecek denetim alanları, denetimin amacı, özel risk değerlendirmeleri, ilgili düzenlemeler, denetim dönemi, denetimin zaman planlaması, denetim faaliyetlerinde çalışacak personel sayısı ve personelin nitelikleri, denetimde kullanılacak araç-gereçlere yer verilir.

İç denetim faaliyetleriyle, incelenen alana ilişkin tüm işlemlerin incelenmesi mümkün olmayabilir. Bu durumda denetçi gerekli dikkat ve özeni göstererek, örnekleme metot ve tekniklerini kullanarak seçtiği örneklem üzerinde denetim çalışmalarını yapar. Denetlenen alanla ilgili denetim görüşüne dayanak oluşturmak, denetimin planlanan şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini ortaya koymak adına, denetim sırasında yapılan her türlü işlem, çalışma kağıtları şeklinde belgelendirilir.

Denetçi, denetim çalışması sırasında yapmış olduğu her türlü işlemi çalışma kağıtlarına aktarmak suretiyle belgelendirir. Çalışma kağıtlarında yer alan bilgiler doğrultusunda da bir denetim görüşüne ulaşır, taslak bir denetim raporu hazırlar. İç denetim raporları, bir birimin veya faaliyetin Kanun ve ilgili diğer mevzuat ile banka içi politika ve uygulama usullerine uygunluğu, işletilen süreçlerin ve iç kontrollerin etkinliği ve alınması gerektiği düşünülen düzeltici işlemler hakkında üst yönetime bilgi verecek mahiyette düzenlenir (Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Madde 31). Bu raporda yer alan bilgileri denetlenen birimin yöneticisi ile paylaşır. İç denetçi ile ilgili birimin yöneticisi arasında yapılan müzakereler sonucu denetim raporu son halini alır ve iç denetçi tarafından denetim komitesine veya yönetim kuruluna sunulur. Denetim

faaliyetlerinin standartlara, ilkelere uygun bir şekilde planlanmasından, yürütülmesinden, raporlanmasından, her türlü çalışma esaslarının hazırlanması ve bu esaslara uygun davranılmasından iç denetim birimi yöneticisi sorumludur.

C. Bankacılık Sisteminde Etkin İç Denetimin Temel Unsurları

Bankacılıkta dolandırıcılık, görevi kötüye kullanma ve hata olasılıklarını minimize etmek için oluşturulan iç denetim kapsamı zamanla genişleyerek bir bankanın karşılaşılabileceği her çeşit riski ortaya çıkarabilen bir sistem haline getirilmiştir. Banka amaçlarının gerçekleşmesi ve faaliyetlerinin sürdürülebilmesi açısından iç denetim sistemi önem arz etmektedir (Aslan, 2003, s.45)

BIS tarafından yayımlanan “Framework For Internal Control Systems In Banking Organisations” (Bankaların İç Kontrol Sistemleri İçin Çerçeve) çalışmasına göre sorunlu bankalarda yetersiz kontrol alanları tespit edilmiştir. İç kontrolün tasarlandığı şekilde çalışıp çalışmadığının tespitinde iç denetim önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle iç denetim sisteminin temel unsurları, iç kontrol bileşenlerinin denetlenmesi amacıyla beş temel aşamadan oluşur. Bunlar;

1. Banka yönetimin gözetimdeki rolü ve kurum içi denetim kontrolü
2. Risk tanıma ve değerlendirme
3. Denetim faaliyetleri ve fonksiyonel ayırım
4. Bilgi ve iletişim sistemi
5. İzleme faaliyetleri ve denetim sisteminde hataların düzeltilmesi

D. İç Denetime Konu Olan Kontrol Alanları

Bankaların iç denetim yapısını oluşturan iç kontrol merkezinin teftiş kurulu ile risk yönetim merkezi tarafından etkin bir iç denetim gerçekleştirilmesi için faaliyetlerine başlamadan önce denetim alanlarını tespit etmeleri gerekmektedir. Denetim alanları temel kontrol alanları ve/veya bankanın faaliyetlerine dayalı olarak belirlenmelidir (Aslan, 2003, s.87). Bankanın temel faaliyetlerini ve bankacılık hizmetlerini yürütmesinde şubelerin büyük payı olduğundan dolayı, banka şubelerini sıkça denetime tabi tutulmaktadır.

Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, bankalarda iç kontrol faaliyetleri kapsamındaki kontroller, faaliyetlerin icrasına yönelik kontroller, iletişim kanallarının ve bilgi sistemlerinin kontrolü, finansal raporlama sistemine ilişkin kontroller ve uyum kontrolleri olmak üzere dört ana bölümde toplanır.

a. Faaliyetlerin İcrasına Yönelik İşlemlerin Kontrolü

Faaliyetlerin icrasına yönelik işlemlerin kontrolü, Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik’in 15.maddesinde açıklanmıştır. Bankacılık faaliyetlerinin yerine getirilmesine ilişkin işlemler operasyonel faaliyetleri oluşturur (Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Madde 15) Operasyonel faaliyetlere ilişkin kontroller kapsamında, raporlama, fiziki

kontroller, onaylama ve yetkilendirme, sorgulama ve mutabakat sağlama, limitlere uygunluk incelemeleri, aşım ve aykırılıkların takibi yer alır.

Bankacılık faaliyetlerinin yerine getirilmesi sırasında olağanüstü durumlar, şüpheli işlemler, aykırılık ve genel performans raporları, günlük, haftalık ve ya aylık olarak üst yönetime sunulmalıdır.

Bankaya ve tasarruf sahiplerine varlıklara erişilmesi, bunların kullanımı ve saklanması ile ilgili kurallar ve sınırlamalar belirlenmelidir. Ayrıca maddi varlıklara ilişkin periyodik olarak envanter işlemi yapılmalıdır.

Bankacılık faaliyetlerinin yerine getirilmesi sırasında, yapılan her işlem için çift taraflı ve çapraz kontrol ve imza sistemlerinin geliştirilmesi, onay ve yetkilendirme kontrolü kapsamındadır. Onaylama ve yetkilendirme kontrollerine göre, belli bir tutarın üzerindeki işlemler için onay ve yetki alınması gerekmektedir.

Gerçekleştirilen işlemler, risk yönetim modellerine ilişkin çıktılar sorgulanmalıdır. Hesaplara ilişkin düzenli aralıklarla karşılaştırma yapılarak anlaşmaya varılmalıdır. Ayrıca risk limitlerine ilişkin limitlerin aşımaları da izlenmelidir.

b. İletişim Kanallarının ve Bilgi Sistemlerinin Kontrolü

Bankanın iletişim kanallarının ve bilgi sistemlerinin kontrolü ile, banka bünyesinde elde edilen bilginin güvenilir, tam, izlenebilir, tutarlı ve ihtiyacı karşılayacak uygun biçim ve nitelikte olması ve ilgili birim ve personel tarafından zamanında erişilebilmesi imkanının sağlanması amaçlanır (Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Madde 16).

Bankalarda, bilgi sistemlerine ilişkin olarak genel bilgi sistemi ve uygulama kontrolleri gerçekleştirilir. Bilgi sistemi yönetimine ilişkin kontroller Genel Bilgi Sistemi Kontrolleri olarak tanımlanır. Bankacılık faaliyetlerine dayanak oluşturan finansal bilgilerin üretilmesi, kullanılması, güvenilirliğinin sağlanmasına ve verilere erişimin yetkilendirilmesine ilişkin kontroller Uygulama Kontrolleri olarak nitelendirilir.

c. Finansal Raporlama Sistemine İlişkin Kontroller

Finansal raporlama sistemlerinin kontrolü, muhasebe ve raporlama sistemlerinin bütünlüğünün ve güvenilirliğinin sağlanmasını hedefler (Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Madde 17).

Finansal tablolardaki bilgilere dayanarak karar alacak olan bilgi kullanıcılarının kararlarını etkileyecek bilgiler, finansal raporlama sisteminin kontrolünde esas alınır.

Önemlilik kavramı esas alınarak, finansal tablolardaki bilgilerin ve bu bilgilere esas teşkil eden işlemlerin kontrolü gerçekleştirilir. Ayrıca finansal tabloların kanuna ve diğer yasal düzenlemelere uygunluğunun tespitine ilişkin kontroller de finansal raporlama sisteminin kontrolüne ilişkin faaliyetler kapsamındadır.

İşlemlerin, varlık ve yükümlülüklerin kayda alınması ile finansal raporlara yansıtılması arasında uygulanan sürecin, oluşabilecek hataların ve

eksikliklerin saptanabilmesine yönelik kontrolü yapılmalıdır. Ayrıca finansal raporların kanuna ve kanuna istinaden yürürlüğe konulan düzenlemelere uygunluğunun kontrolü de finansal raporlama sistemine ilişkin kontroller kapsamındadır.

d. Uyum Kontrolleri

Uyum kontrolleri vasıtasıyla, bankanın gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeyi planladığı tüm faaliyetlerin ve yeni işlemler ile ürünlerin Kanuna ve ilgili diğer mevzuata, banka içi politika ve kurallar ile bankacılık teamüllerine uyumunun sağlanması hedeflenir (Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik, Madde 18). Yeni ürün ve işlemler, iç kontrol birimi ve ya iç sistemler sorumlusuna bağlı olarak çalışacak olan bağımsız bir birim tarafından incelenir. Söz konusu birimin görüşü ile yönetim kurulundan onay alınır. Kanun ve diğer düzenlemelerde meydana gelen değişiklikler konusunda banka personeli en kısa sürede bilgilendirilmelidir. Bankanın yurt dışı şube ve ya konsolide ortaklıklarında, uyumu kontrol edecek personel, uyum kontrolü ile görevlendirilmiş birime raporlama yapmalıdır.

V. BİR BANKANIN İÇ DENETİM FAALİYETLERİNİN UYGULAMALARI OLARAK İNCELENMESİ

Bu bölümde, Türkiye’de faaliyet gösteren bir bankanın iç denetim sistemi incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öncelikle, incelenen banka ile ilgili genel bilgilere ve bankanın organizasyon yapısına ilişkin bilgilere yer verilecektir. Daha sonra, iç denetim faaliyetleri incelenen bankada, denetim komitesinin kurulması ve işleyişi, iç denetim biriminin görevleri, iç denetim faaliyetleri ile ilgili bilgiler açıklanmaya çalışılacaktır. Bankanın iç denetim faaliyetlerinin uygulamalı olarak incelenmesi amacıyla, bankada gerçekleştirilen iç denetim faaliyeti sonucunda hazırlanan iç denetim raporuna yer verilecektir.

Uygulamaya konu olan banka küçük ve orta boy işletmelerin kısa ve orta vadeli işletme sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak ve ticareti finanse etmek amacıyla bankacılık hizmeti vermektedir. Küçük ve orta boy işletmeler yanında tarım sektörünü desteklemek amacıyla, tarım sektörüne çeşitli hizmetler sunmaktadır. Banka, faaliyetlerini sürdürürken, müşteri ihtiyaçlarına yönelik olarak yeni ürünler de sunmaktadır. Yeni ürün geliştirme faaliyetlerini sistemli bir şekilde yürüten banka, uygun teknolojik altyapı ve organizasyon yapısını oluşturmuştur. Ayrıca muhabir bankalar aracılığıyla uluslar arası kredi hizmeti, uluslar arası bankacılık hizmetlerini de sunmaktadır.

A. A Bank Organizasyon Yapısı

Bankanın en üst karar organı genel kuruldur. Genel kurul tarafından, Bankacılık Kanunu’nda belirtilen özellikleri taşıyan kişiler arasından seçilen yönetim kurulu, genel kuruldan sonra bankanın en yetkili karar organıdır. Ana sözleşme hükümlerine göre yönetim kurulu en az 5 en fazla 9 kişiden oluşur. Yönetim Kurulu, bir başkan ve bir başkan vekili olmak üzere toplam 7 üyeden oluşmaktadır.

Yönetim Kurulu'na bağlı olarak çalışan Risk Yönetimi, Yasal Uyum, İç Kontrol Merkezi ve Teftiş Kurulu birimleri mevcuttur. Bankanın genel müdürlük organizasyon yapısında, ticari bankacılık, perakende bankacılık, krediler, hazine, uluslar arası bankacılık, kredi kartları ve elektronik bankacılık, yatırım bankacılığı, bilgi teknolojileri, mali işler, operasyon ve insan kaynakları bölümleri bulunmaktadır.

Şube faaliyetleri, şube müdürüne bağlı olarak, perakende pazarlama servisi, ticari pazarlama servisi ve işletme bankacılığı servisi tarafından yerine getirilmektedir. Perakende pazarlama servisi bireylere yönelik, konut kredisi, tüketici kredisi, taşıt kredisi sunmaktadır. Ticari pazarlama servisi ve işletme bankacılığı servisi, küçük ölçekli işletmelerin ihtiyaçlarını giderecek ürünlerin geliştirilmesi ve müşterilere sunulması ile ilgili çalışmalar yapmaktadır.

B. Denetim Komitesinin Kurulması, İşleyişi ve Görevleri

Yönetim kurulu, icrai görevi olmayan 2 kişiden oluşan denetim komitesini seçer. Denetim komitesi üyeleri yeterli mesleki eğitim ve yeterliliğe sahip kişiler arasından seçilir. Denetim komitesi üyeleri, faaliyetlerini tarafsız ve bağımsız bir biçimde gerçekleştirmelidirler.

Denetim komitesi, iç kontrol ve risk yönetim sistemlerinin oluşturulması ve denetimi, faaliyetlerin etkinlik ve verimliliği, personelin görev ifasında yasal düzenlemelere, banka iç yönetmelik ve politikalarına uygun davranıp davranmadığı, finansal bilgilerin doğruluk ve güvenilirliği konularında yönetim kuruluna güvence ve danışmanlık hizmeti verir.

Denetim faaliyetleri, denetim sürecinin başında hazırlanan denetim planına uygun olarak yürütülür. Denetlenecek olan önemli iş birimleri ve bunların öncelik sırası, yapılacak denetimin amacı, denetim faaliyetleri için ihtiyaç duyulan kaynaklar, denetim faaliyetinin ne kadar zamanda tamamlanacağı konularının belirlenmesi ile denetim planı yapılır. Denetim planının hazırlanmasından sonra, iç kontrolün incelenmesi, risk değerlendirme esasları, belge ve kayıtların kontrolü, denetim çalışmalarında kullanılacak örnekleme metod ve tekniklerinin yer aldığı çalışma programı hazırlanır. Denetçi, denetlediği alanla ilgili olarak elde ettiği her türlü kanıtı, yaptığı her türlü işlemi çalışma kağıtlarına kaydeder. Denetim süreci sonunda, çalışma kağıtlarına kaydettiği kanıtlara dayanarak bir denetim görüşü oluşturur. Elde ettiği bulguları öncelikle incelenen birimin yöneticisi ile paylaşır, eksikliklerin giderilmesi, hataların düzeltilmesini ister. Denetlenen birimin yöneticisi ile yapılan müzakereler sonucunda, hazırladığı nihai denetim raporunu Teftiş Kurulu ve Yönetim Kurulu'na sunar. İç Denetim birimi bu şekilde güvence ve danışmanlık hizmetini yerine getirmiş olur.

Denetim raporunun Teftiş Kurulu ve Yönetim Kurulu'na sunulmasıyla birlikte denetim komitesinin görevi bitmiş sayılmaz. Denetim komitesi, belli dönemlerde toplanarak yapılan denetim faaliyetleri, gerekli düzenlemelerin yapılıp yapılmadığı konusunda incelemeler yapmakla yükümlüdür.

C. İç Denetim Faaliyetleri

İncelenen bankada, yönetim kuruluna bağlı olarak çalışan bir bölüm, genel müdürlük ve şubelerde gerçekleştirilen işlemlerin bankacılık ilkeleri ile etik değerlere uygun olarak yürütülmesinden sorumludur. Teftiş kurulu ile iç kontrol ve risk yönetim birimleri de yönetim kuruluna bağlı olarak, bağımsızlık ilkesine uygun olarak çalışmalarını sürdürürler.

İç denetim faaliyetlerini yürüten Teftiş Kurulu, bankanın tüm birimleri ile bağlı ortaklıklarında, bağımsız bir şekilde ve kısıtlamalar olmadan faaliyetlerini sürdürmektedir. Teftiş kurulu tarafından bir kısmı merkezde, bir kısmı ise şubelerde olmak üzere iki tip kontrol gerçekleştirilmiştir. Şube organizasyonlarında gerçekleştirilen faaliyetlerin belli risk grupları itibarıyla incelenmesi, faaliyetler sırasında yaşanan aksaklıkların tespiti amacıyla merkezde kontroller yapılmaktadır. Bilgisayar destekli denetimin yapıldığı merkezden denetim çalışmalarında, kayıtların sürekli denetimi ile ortaya çıkabilecek risklerin önlenmesine çalışılmaktadır. Diğer taraftan şube organizasyonlarında yapılan işlemlerin kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygunluğunun tespiti, var olan ve giderilmeyen olumsuzluklarla ilgili yönetim kuruluna ve üst düzey yönetime bilgi verilmesi amacıyla şubelerde kontroller gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte, bilgi sistemlerinin denetiminin gerçekleştirildiği bankada, bilgi sistemleri ile üretilen bilginin doğruluğu ve güvenilirliği incelenir. Bilgi sistemlerinin kullanımında yetki ve onay sistemi, yetki ve sorumluluk dağılımı, yetki ve sorumlulukların birbiriyle uyumu gibi konular iç denetim faaliyetleri kapsamındaki konulardandır.

D. Bankanın İç Denetim Faaliyetlerinin Uygulamalı Olarak İncelenmesi

Banka iç denetim birimi tarafından yapılan denetim çalışmasına ilişkin örnek denetim raporu aşağıda verilmiştir. Şube organizasyonunun denetim çalışmalarını içeren iç denetim raporunda, şubenin raporlama çalışmaları, kasa işlemleri, hesap açılışları, hesap işlemleri ve kredi tahsisi işlemlerine ilişkin denetim tespitlerini içermektedir. Şube faaliyetlerinin denetlenmesi sırasında yapılan fiziksel kontrollerde, kasa sayımı, sistemdeki fiş sayısı ile kesilen fiş adedinin karşılaştırılması, teminat mektupları boş pikürlerinin sayımı, çek karnelerinin sayımı, kredi kartı ve ATM kartlarının sayımı, ipotek olarak verilen değerlere ilişkin belgelerin sayımı, kredi sözleşmelerinin ve senetlerin sayımı ile yedek anahtar çıkınının sayımı yapılmıştır.

A BANK A.Ş.

GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

İÇ KONTROL BİRİMİ 46 NOLU DENETİM RAPORU

1. GENEL GÖRÜNÜM RAPORU

....Şubesi, şehrin en işlek caddesi olan Caddesinde hizmet vermektedir. Birçok işyeri, otel ve kafeteryaların bulunduğu caddenin merkezi konumda olması nedeniyle, diğer banka şubelerinin birçoğu da aynı bölgede

konumlanmıştır. Lokal 2 katlı olup Operasyon servisi giriş katında, Bireysel ve Ticari Krediler ise 2. katta bulunmaktadır.

Şube kadrosu; 1 Şube Müdürü, 2 İşletme Bankacılığı, 2 Tarım Bankacılığı, 2 Bireysel Bankacılık personeli ile 1 Operasyon Yöneticisi, 1 Operasyon Temsilcisi, 3 Gişe Görevlisi, 1 Dealer, 2 Güvenlik Görevlisi ve 1 Yan Hizmetli olmak üzere toplam 16 kişiden oluşmaktadır.

.... Şubesi'nin bir önceki yıla göre Bilanço rakamları karşılaştırılmış ve tespitlerimize aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1:Karşılaştırmalı Bilanço Rakamları

Bilanço Kalemi	31.12.20XX İtib. Tutar	31.12.20XX İtib. Tutar	Artış Oranı (%)
Canlı Krediler	60.765.000	75.875.000	%24
Problemli Krediler	3.850.890	4.140.000	% 7
Karşılıklar	(-) 1.805.905	(-) 2.006.000	%11
Vadesiz Mevduat	20.996.000	22.856.000	% 8
Vadeli Mevduat	24.587.000	32.567.000	%32
Kar	2.871.000	3.145.000	% 9

Şubenin kredileri bir önceki yıla göre %24 artmış olup, özellikle kredi portföyü incelendiğinde bireysel kredilerdeki artışın diğerlerine göre fazla olduğu belirlenmiştir. Bunda bireysel kredilerin faiz oranının düşmesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Problemli krediler %7 oranında, karşılık oranı %11 oranında artmakla birlikte, kredilerdeki net defter değerinin (Net defter değeri= Problemli krediler- Karşılıklar) bir önceki yıla göre daha makul olduğu gözlenmiştir. Karşılık rakamındaki artışın, önceki yıllara ait olan ve tahsil kabiliyeti bulunmadığı anlaşılan kredilere uygulanan karşılık oranının %100'e çıkarılmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Oysaki son dönemde problemli hale gelen kredilerden sağlanan tahsil rakamı bir önceki yıla göre daha yüksek seyir izlemektedir.

Vadeli ve vadesiz mevduattaki artışların ise % 32 ve % 8 olduğu, karlılık oranındaki artışın ise %9 olduğu görülmüştür. Şubenin yıl başında verilen satış hedeflerine ulaştığı, bunun da karlılığı olumlu yönde etkilediği gözlemlenmiştir.

2. KASA İŞLEMLERİ

Günlük kasa açılış ve kapanış işlemleri ile gişede gerçekleştirilen işlemlere ait aşağıdaki tespitler yapılmıştır.

1- Gişe kasalarının açılış ve kapanış işlemlerinin iç mevzuat hükümlerine uygun yapıldığı, kasa farklarının denetimini kolay yapmak, kasa farklarını en aza indirmek yönünde öğle kasa mutabakatlarının mutlaka

yapılması kuralına uyulduğu, kasa döküm formlarının düzenli yapıldığı ve klase edildiği görülmüştür.

2- Nakit işlemlere ait örneklenen fişlerde para kupürlerinin dökümünün usulüne uygun bir şekilde yapıldığı görülmüştür.

3- Gişelerde sigorta limitlerine uygun para tutulduğu, limiti aşan paranın ana kasaya devirlerinin yapıldığı tespit edilmiştir.

4- ATM gün sonu işlemlerinin belirlenen saatlere uygun yapıldığı, 08-01-200X ve 17-01-200X ATM kasa mutabakatının teknik arıza nedeni ile yapılamamış olduğu, bu durumun usulüne uygun olarak ilgili birime bildirilerek tutanağının yapıldığı görülmüştür.

5- Grup devirlerinde 12.06.200X tarihli DEVİR-309 sayılı uygulama esaslarına uyulduğu görülmüştür.

6- ATM günlük makine fiziki kontrolünün yapıldığı ve raporunun düzenli tutulduğu tespit edilmiştir.

7- Sürpriz kasa sayımları konusunda Kasa -16 sayılı duyuru kapsamında yapılması gereken haftalık sayımların eksik yapıldığı, aylık 4 sayım adedinin ortalamada gerçekleşmediği gözlemlenmiştir.

Yapılan denetim sonucunda tespit edilen eksikliklerin yer aldığı iş bu rapor 7(yedi) maddeden oluşmaktadır. Tespit edilen hata, usulsüzlük ve noksanlıklar ilgili mercilere bildirilerek, eksikliklerin giderilmesi ve tekrarlanmaması için gerekli önlemlerin alınması sağlanır.

3. HESAP AÇILIŞLARI

İnceleme dönemine ait olarak örnekleme yöntemi ile yapılan çalışmada, 45 adet hesap açılışı ile ilgili olarak tespit edilen hususlar aşağıda belirtilmiştir:

1. Gerçek kişi müşterilerden nüfus cüzdanı fotokopisi, T.C. kimlik numarası, imza örneği; tüzel kişi müşterilerden, ana sözleşme örneği, şirketi temsile yetkili kişilerin imza sirküleri, şirketin vergi numarasının alınmış olduğu, hesap açılışlarında her bir müşteri ile hesap sözleşmesinin yapıldığı,

2. nolu

..... nolu

..... nolu

..... Nolu hesap açılışlarında, adres teyidi için doğrulama belgelerinin alınmasına rağmen, bu belgelere göre adres doğrulama ekranından giriş yapılmadığı,

3. nolu

..... Nolu müşterek hesapların açılışında, müşterek hesap talimatnamesinin alınmamış olduğu,

4. Hesabı temsilen müşteriye verilecek olan ve hesap hareketlerini gösteren hesap cüzdanlarının şube yetkilisi tarafından usulüne uygun bir şekilde muhafaza edildiği; hesap açılışlarında müşteriye verilen hesap cüzdanlarının yetkili imzası taşıdığı,

5. nolu, Gel'e ait kredili mevduat tanımlanmış olmasına

rağmen hesap açılış sözleşmesine ilave olarak taahhütname alınmadığı,

6. nolu hesaba ait vekaletname bitiş süresinin, noluLtd.Şti.'ne ait imza sirküleri geçerlilik süresinin sisteme girilmediği,

7. nolu Ltd.Şti. imzalarının sözleşmenin yatırım işlemlerini düzenleyen maddeleri içeren 8.sayfasına alınmadığı, alınan imza sirkülerinin geçerlilik tarihinin geçmiş olduğu,

8. Hesap açılışlarında müşterinin durumuna uygun tek düzen hesap listesine uygun hesap skondu açılması gerekmekte olup, 4 adet gerçek müşteriye ait hesabın şahıs firması olarak açıldığı tespit edilmiş olup, venolu hesapların doğru skontlara aktarılması sağlanmıştır.

4. HESAP İŞLEMLERİ

İncelenen dönemde, hesap işlemlerine ilişkin olarak yapılan denetim çalışmalarında aşağıdaki hususların varlığı tespit edilmiştir.

1. Aşağıdaki hesaplardan 3.kişilere faksla yapılan elektronik fon transferi işlemlerine ait talimat asıllarının ilgili mevzuatında belirtilen sürelerde müşterilerden temin edilemediği tespit edilmiştir.

Tablo 2:EFT İşlemine İlişkin Tespitler

Müşteri No	Müşteri Adı	İşlem Tarihi	İşlem Türü	Tutar	Para Birimi	Referans No	Kasa No
.... Sistemleri A.Ş.	10.10.20XX	EFT	10.000	TL	982	2
.... Bilişim A.Ş.	17.11.20XX	EFT	8.000	TL	1091	1
.... Hizmetleri Ltd.Şti.	28.12.20XX	EFT	15.000	TL	1336	3

2. Örneklenen müşterilere ait bankamız çek ödemelerinde herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

3. Gişe işlemlerinde işlem onaylama limitlerine uyulduğu, 250.00 TL üstü işlemlerde şube yönetici onaylarının alındığı görülmüştür.

4. Masraf ödemelerine ilişkin ödemelerin özel otomatik ekranlarından yapıldığı, manual hesap fişi kesilmediği, bunun sonucu olarak her ay sonu alınarak resmi makamlara yapılan raporlamada fazla düzeltme hareketine rastlanmadığı, emek ve zaman kaybına meydan verilmediği gözlemlenmiştir.

5. Belge tamamlaması farklılık yapılarak gerçekleştirilen 12 adet vadeli hesap işleminden 7(yedi) adedi kontrol döneminde tamamlanmıştır. Kalan işlemler için ilgili birimden ek süre alınmıştır.

6. Nolu hesaptan Nolu hesaba Nolu hesaptan Nolu hesaba Nolu hesaptan Nolu hesaba yapılan virman işlemlerinde, müşteriden yazılı talimat alınıp alınmadığı kontrol edilmiş, yapılan inceleme sonucunda virman işlemlerinin müşteriden alınan yazılı talimat gereği yapıldığı saptanmıştır.

7. Tüzel kişilere ait ticari mevduat hesaplarından yapılan ödeme işleminde, tediye fişlerinde şirket kaşesinin ve şirketi temsile yetkili imzaların mevcut olup olmadığı kontrol edilmiş, mevzuata aykırı bir duruma rastlanmamıştır.

8. Çek talep eden müşterilere ait olarak düzenlenen çek karnelerinin müşteriye teslimi sırasında çek teslim belgesinin müşteriye imzalatıldığı, değerli kağıt bedeli ve diğer masrafların müşteriden tahsil edildiği tespit edilmiştir.

9.nolu Yanmaz ve Yanmaz' a ait müşterek hesaba ait bankamatik kartının hesap sahiplerinin müşterek hesap taahhütnamesi alınmadan hesap sahiplerinden Yanmaz'a teslim edildiği,

10.Sulh Hukuk mahkemesinin kararı gereği ,noluDursun'a ait hesaba vesayet şerhinin konulmasının unutulduğu,denetim sonucunda bu şerhin işlendiği,

11. 43 nolu müşterek kiralık kasa sahiplerinin iç mevzuat gereği ortak hesabı açılmış olmasına rağmen ilgili kasaya ait yıllık kira ücret ve depozito bedellerinin otomatik olarak bu hesaptan alınması gerekirken manual ayrı ayrı açılan hesaplarından alındığı,

5. TİCARİ KREDİLER

31.12.200X Tarihli Kredi Hesap Bakiyeleri Raporuna göre şubenin Ticari Kredileri;

Tablo 3: Ticari Krediler Tablosu

Kredi Türü	Mevcut		İncelenen		
	Adet	Risk	Adet	Limit	Risk
Rotatif Kredi	12	1.750.000	8	2.215.000	1.315.000
Spot Kredi	2	60.000	2	200.000	60.000
Kredili Mevduat Hesabı	6	150.000	5	500.000	100.000

TESPİT EDİLEN BULGULAR

Kontrol kapsamında incelenen 15 adet ticari kredi müşterisinin işlemlerinde teminatların kredi tebliğlerine uygun alınıp alınmadığı kontrol edilmiş ve aşağıdaki tespitler yapılmıştır.

1. Şubenin kredi açma yetki limitleri dahilinde müşterilere kredi tahsis ettiği, müşterilere kullandırdığı kredilerin şube yetkilisi tarafından onaylandığı saptanmıştır.

2. Şube tarafından kullanılan kredilerin, müşteri tarafından imzalanan kredi sözleşmesine dayanılarak tahsis edildiği gözlenmiştir. Kredi tahsisinde, müşterinin kredibilitesinin tespiti için gereken araştırma yapılmış, müşterilerin kredibilitesinin tahsis edilen kredi miktarını karşılayacak güçte olduğu tespit edilmiştir.

3.Sözleşmelerdeki imza eksikliklerine ilişkin tespitlerimiz aşağıda belirtilmiştir.

a.hesap noluNakliyat İnş. Ltd.Şti.'ne kullandırılan kefalet karşılığı kredilerinden ticari 2 kefilli taksitli ihtiyaç kredisine ait ödeme planına kefil imzalarından birinin alınmadığı,

b.Hesap NoluHayv.Tarım.A.Ş.'nin 565.000 TL'lik ipoteği tesis edilmiş olmakla birlikte, ipotek resmi senedine ilgili birimden uygunluk alınmadığı, ipotek talepnamesine ipotek borçlusunun imzasının alınmadığı

c. Ticari kredili mevduat hesaplarında yapılan incelemede ,nolu hesap müşterisiKablo San.Tic Ltd.Şti.'nin genel kredi sözleşmesine kefil imzasının eksik alındığı, imzası mevcut diğer kefil adresinin, adrese ilişkin belgeleri olmasına rağmen sözleşmeye yazılmadığı,

d. Hesap noluKırtasiye Ltd.Şti.'nin 15.02.20XX tarihli kredi kullanımında talimatın eksik yetkili imzası ile alındığı,

4. Kullandırılan krediler karşılığında üretilen sigorta poliçelerine ilişkin aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

a.hesap noluReklam Ltd.Şti.'nin kefiline kredi tebliğ koşuluna göre yapılması gereken kredi hayat sigorta poliçesinin üretildiği, sisteme girildiği prim bedelinin tahsil edilemediği,

b. Hesap noluGıda A.Ş.'nin limiti 370.000 TL'lik poliçe yerine girilen riski kadar 250.000 TL'lik poliçe üretildiği,

c. Hesap NoluBilgisayar Ltd.Şti.'nin sigorta poliçesinin üretildiği sisteme girilmediği ve tahsilatının yapılmadığı saptanmıştır.

5. Kredi kullanım talimatlarının kontrolü sonucu, aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

..... Hesap noluSüt Pazarlama Ltd.Şti.'nin 24.01.20XX tarihli kredi kullanım talimatının kullanılan kredi tutarı 35.000 TL yerine 25.000 TL olarak alındığı saptanmıştır.

6.hesap NoluBirimleri İletişim Ltd.Şti.'nin 976 nolu kredi tebliğ koşulu gereği nakit karşılıklı kredi nakit blokesinin teminat yerine teminat özelliği olmayan “diğer” bloke kodu ile tesis edildiği,

7.hesap noluiletişim Ltd.Şti.'nin kefillerinin noter tasdikli imza beyanlarının iç mevzuat gereği 4 yıldan eski olmama kuralına uymadığı,

8- Hesap nolu Sanayi A.Ş.'ye gayrimenkul ipotek edilmesi karşılığında kullandırılan kredide, ipotek edilen gayrimenkulün değerinin, banka usul ve esaslarına uygun olarak, genel müdürlük tarafından yetkilendirilen ekspertiz tarafından belirlendiği, ancak ekspertiz raporunda şube müdür görüşünün bulunmadığı tespit edilmiştir.

9.Ziraat ve Hayvancılık Ltd.Şti.'nin kredi teminatına alınan 375.000 TL'lik müşteri çeklerinden 125.000 TL'lik kısmının istihbaratı olumlu olmakla birlikte aynı müşteriye ait olduğu , iç mevzuat gereği bu tutarın teminata alınan toplam çek tutarının %20sini aşmaması gerekmektedir.

6. BİREYSEL KREDİLER

31.12.20XX Tarihli Kredi Hesap Bakiyeleri Raporuna göre şubenin Bireysel Kredileri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4: Bireysel Krediler Tablosu

Kredi Türü	Mevcut		İncelenen		
	Adet	Risk	Adet	Limit	Risk
Taşıt Kredisi	15	30.000	6	250.000	20.000
Konut Kredisi	10	80.000	7	550.000	50.000
Tüketici Kredisi	8	10.000	2	30.000	3.000

TESPİT EDİLEN BULGULAR

Şubemizin kullandığı bireysel kredilerle ilgili yapılan tespitler aşağıda belirtilmiştir.

1.....Hesap noluKuruyemiş Ltd.Şti.'nin kullandığı 60.000 TL limitli taşıt kredisine ait proforma fatura alınmadığı,

2.Aşağıdaki kredilere ait taksit ödemelerinde bir aksaklık olmamakla birlikte yapılan T.C.Merkez Bankası ve Kredi kayıt Büro istihbaratlarına ait araştırma sonuçlarının çıktılarının dosyalarına klase edilmediği ve bilgisayarda muhafaza edilmediği gözlemlenmiştir.

Tablo 5: Kredi Araştırma Sonuçlarının Dosyalanmasına İlişkin Tespitler

Müşteri No	Müşteri Adı	Kredi Türü	Kredi Tutarı	Mevcut Risk	Para Birimi
.... Oyuncak ve Kırtasiye Ltd.Şti.	Taşıt Kredisi	30.000	3.000	TL
.... Veterinerlik-Tic	Tüketici Kredisi	15.000	2.000	TL
.... Kaplan Dekorasyon	Tüketici Kredisi	15.000	2.000	TL
.... Deniz	Konut Kredisi	50.000	4.000	TL

3.....hesapIşık vehesapKasal' a ait konut kredilerinde, tesis edilen ipotekle ilgili resmi senet metinlerine hukuk biriminden uygunluk alınmadan kredi kullanım talebi ilgili departmana iletildiği, bu birimin uyarısı ile uygunluğun daha sora alındığı,

4. Taksit tahsilleri 15 er gün geciken 8 krediye ait yapılan incelemede aşağıda belirtilen 4 adet müşteriye hatırlatma mektubu gönderilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 6: Gecikmiş Kredi Taksit Ödemeleri Hatırlatma Mektubuna İlişkin Tespitler

Müşteri No	Müşteri Adı	Kredi Türü	Kredi Tutarı	Geciken Taksit Tutarı	Para Birimi
.... Sistemleri servis Ltd.Şti.	Konut Kredisi	150.000	2.150	TL
 Oto Servis	Taşıt Kredisi	50.000	850	TL
 Kaplan	Taşıt Kredisi	20.000	475	TL
.... Taşöz	Konut Kredisi	70.000	525	TL

5. Kredilere ilişkin genel tespitlerimiz aşağıda belirtilmiştir.

a.hesap, Baygın'a ait konut transfer kredisinde 2.derece ipotek tesis edilmiş, kredinin transfer edildiği bankanın aynı taşınmazdaki 1.derece ipotek kaldırımına ait 30 günlük süre taahhüdü olmasına rağmen bunun takip edilmediği, verilen süre dahil karşı banka ipoteğinin 45 günde fek edildiği,

b.hesap,Topal'a kullandırılan 5 yıllık konut kredisine ait konu taşınmaz sigortasının kredi vadesi ile uyumlu yapılmadığı, iç mevzuat gereği bu durumlarda kredi borçlusundan sigortayı vadesinde yenileyeceğine ilişkin beyanın alınmadığı,

c.hesap, Kazaz - Kalite Servis 'e kullandırılan 0 Km taşıt kredisinde, alınan bayi taahhütnamesi ile ilgili bayi firma imza sirkülerinin alınmadığı,

d.nolu hesap sahibiMadencilik A.Ş.'nin 90.000 TL'lik taşıt kredisine ait sigortanın müşteri talebine istinaden başka bir acenteden yapılmış sigortadan rehin alacaklısı olunmasına rağmen prim ödemelerinin yapılıp yapılmadığı şubece takip edilmediği, poliçenin tahsilat sağlanamadığından otomatik iptal edilmiş olduğu aracın hasar görmesi nedeni ile anlaşıldığı öğrenilmiştir.İç mevzuat gereği bankamız aracılığı ile yapılmayan sigortaların prim ödemelerinin risk emniyeti açısından takip edilmesi gereği kuralına uyulmadığı,

7. RAPORLAMA

Çalışma günlerinde mesai başlangıcında ve sonunda her gün alınması gereken ve şube yöneticisi ve yetkililerine gönderilmesi gereken raporlama kontrolünde;

Tablo 7: Düzenlenmesi Gereken Gün Başı Raporları

RAPOR İSMİ	AÇIKLAMA
TAKCEK	Takasta Sonuçlanan Diğer Banka Çekleri Raporu
KREDVD	Kurumsal Kredi Vadesi Gelen Raporu
BIRVAD	Bireysel Krediler Vadesi Gelenler
KRTAAH	Taahhüt Kapama Süresi Gelen İşlemler
SENTAH	Tahsil Edilen Senetler
TMMKGU	Açık Teminat Mektupları
TAKGON	Takasa Girecek Çekler Raporu
PROSEN	Protesto Edilecek Senetler Raporu
TMGKO	Tahsilatı Yapılamamış Teminat Mektup Kom Raporu
BIRGEC	Bireysel Kredi Taksit Gecikme Raporu
GUNCEL	Bir Önceki Gün Güncellemeler Raporu
KRDKUL	Bir Önceki Gün Kullanılan Krediler Raporu

Adı altındaki sabah raporlarının genelde düzenli alınmaya çalışıldığı, denetimlerde kontrol edilmek üzere düzenli klase edildiği, dağıtımının 10.12.20XX –RAP/31 Sayılı duyuruya göre yapıldığı saptanmakla birlikte Temmuz -20XX ayına ait 5 gün, Eylül–20XX ayına ait 3 gün Aralık 20XX ayına ait 4 gün raporların eksik alındığı tespit edilmiştir.

Gün sonu raporlama kontrolünde ise aşağıda belirtilen raporlar kontrol edilmiştir.

Tablo 8: Düzenlenmesi Gereken Gün Sonu Raporları

RAPOR İSMİ	AÇIKLAMA
TERSBK	Ters Bakiyeli Hesaplar
VADONC	Vadesi Gelmeden Kapanan Hesaplar
KURREZ	Kur Rezervasyonları
BALDET	Detay Balans
BALGEN	Genel Balans
IPTALTL	İptal Edilen İşlemler
IPTALYP	İptal Edilen Dövizli İşlemler
GECEBAK	Bakiye Veren Geçici Hesaplar

Gün sonunda tahsil, tediye ve mahsup fişleri ile iptal edilen fişler, gişe yetkilisi tarafından klase edilmiş olup, yetkili tarafından icmal listesi ile uygunluğu kontrol edilmiştir. Kontrol edilen günler itibariyle bir olumsuzluk gözlenmemiştir.

8. FİZİKSEL KONTROLLER-SAYIM VE MUTABAKAT

Şubenin muhasebe kayıtlarının ve defterlerinin mevzuata uygunluğu, faaliyetlerin gerçeğe uygun bir şekilde kayıtlara alınıp alınmadığının tespiti amacıyla yapılan sayım sonucu, aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

1- 22.03.20XX tarihinde yapılan kasa sayımında hesap bakiyesi ile fiziki sayım arasında fark saptanmamış, kasa mutabakatı sağlanmıştır. Ancak ATM kasasında sigorta limiti üzerinde bulundurulan sayım gününe ait 1.500

TL'lik kısım için eksik sigorta yapıldığı tespit edilmiştir. Söz konusu eksiklik, aynı gün şube tarafından fark sigorta yapılarak giderilmiştir.

2- 22.03.20XX tarihinde sistem vasıtasıyla kesilen fiş sayısının varlığının tespiti için, fiili fiş adedi sayımı yapılmıştır. Sistem tarafından kesilen fiş adedi ile fiili fiş adedinin sayı olarak birbirini tutmasından dolayı mutabakat sağlanmıştır.

3- Teminat mektuplarının boş pikürlerinin kötü niyetli kullanılmasını önlemek amacıyla teminat mektupları boş pikürlerinin sayımı yapılmıştır. Şubeye teslim edilen teminat mektubu boş pikürlerinin sistemde yer alan adedi ile fiili adedi arasında fark gözlenmemiş olup mutabakat sağlanmıştır.

4- Çek karnelerinin fiziki kontrolü sonucu, sistem kaydına göre 23 adet çek karnesi olması gerekirken, şubede 22 adet çek karnesi bulunduğu, farkın müşteriye verilen 1 adet çek karnesinin teknik bir sorun nedeni ile sistemsel düşümünün yapılamadığı, durumun şubece bilgi işlem merkezine aktarıldığı, müşteri memnuniyetsizliğinin yaratılmaması için çek karnesinin teslim edildiği, masraf ve değerli kağıt bedelinin manual olarak hesaplara yansıtıldığı tespit edilmiş, denetim süresi içinde sistem sorunu çözüldüğünden çek karne düşümü yapılarak mutabakatsızlık giderilmiştir.

5- Kredi kartı ve ATM kartlarının mutabakatı ile ilgili olarak yapılan fiziksel kontroller sırasında, sistem bakiyesi ile fiziki sayım arasında fark olduğu tespit edilmiştir. ATM kartındaki mutabakatsızlığın 1adet kartın nazım girişinin kredi kartı nazımına giriş yapılmasından kaynaklandığı, 2 adet kredi kartının ise teslim edildiği halde nazım çıkışının yapılmamasından kaynaklandığı tespit edilmiş olup, denetim süresinde nazım hesap kayıtları düzeltilerek mutabakat sağlanmıştır.

6- Kredi sözleşmeleri ve ipoteklerin fiziksel kontrolü sonucunda, kredi sözleşmelerinde mutabakat sağlanmasına rağmen, ipoteklerde 200.000 TL lık, 19.3.20XX -3455 yevmiye nolu ipoteğin girişinin yapılmaması nedeni ile mutabakatsızlık olduğu tespit edilmiş, denetim süresinde sisteme giriş yapılarak fark giderilmiştir.

7- Senet mutabakatı için yapılan fiziksel kontroller sonucunda, hesap bakiyesi ile fiziki sayım arasında fark saptanmış, farkın Erzurum Şubesine fiziken iadesi yapılan 147 ve 148 numaralı 2 adet toplam 28.435 TL lık senedin nazım kayıt çıkışının yapılmamasından kaynaklandığı anlaşılmış olup, söz konusu senetlerin sistemden çıkışları yapılarak fark giderilmiştir.

8- Diğer emanetler kapsamında şubeye emanet edilen Yedek Anahtar Çıkını'nın sayımı yapılmıştır. Yedek anahtar çıkını sayımında hesap bakiyesi ile fiziki sayım arasında fark saptanmamış olup mutabakat sağlanmıştır.

Yapılan denetim sonucunda tespit edilen eksikliklerin yer aldığı iş bu rapor 8(sekiz) maddeden oluşmaktadır. Tespit edilen hata, usulsüzlük ve noksanlıklar ilgili mercilere bildirilerek, eksikliklerin giderilmesi ve tekrarlanmaması için gerekli önlemlerin alınması sağlanır.

Yapılan denetim sonucunda tespit edilen eksikliklerin şubenin risk primini arttırdığı tespit edilmiştir. Bu durum şube yetkilisine bildirilmiş ve gerekli düzeltmelerin yapılması, eksikliklerin giderilmesi istenmiştir. Şube yetkilileri tarafından söz konusu eksiklikler iç denetim çalışmaları sırasında giderilmiş, gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu şekilde mutabakat sağlanmıştır.

Tablo 10:Kasa Sayım Tutanağı

A BANKŞUBESİ				
22.3.2010 TARİHLİ KASA SAYIM TUTANAĞI				
YP KASASI	EUR	ADET	KUPÜR	TOPLAM
		13	200	2.600,00
		53	100	5.300,00
		21	50	1.050,00
				8.950,00
	USD	ADET	KUPÜR	TOPLAM
		145	100	14.500,00
		76	50	3.800,00
		65	10	650,00
		89	1	89,00
				19.039,00
ATM	TL	ADET	KUPÜR	TOPLAM
		250	20	5.000,00
		885	50	44.250,00
				49.250,00
TL KASASI	TL	ADET	KUPÜR	TOPLAM
		150	200	30.000,00
		684	100	68.400,00
		300	50	15.000,00
		321	20	6.420,00
		254	10	2.540,00
		415	5	2.075,00
		Madeni para		253,25
				124.688,25
22.03.2010 Tarihi itibariyle yapılan sayım sonucunda şubenin kasa mevcudu muhasebe kayıtlarına uygundur.				
DENETİM ELEMANI		ŞUBE MÜDÜRÜ		ŞUBE 2.MÜDÜR
İMZA		İMZA		İMZA

Tablo 9: Sayım Ve Mutabakatlara İlişkin Denetim Raporu

www.BANKASI A.Ş. ŞUBESİ SAYIM VE MUTABAKATLARA İLİŞKİN

İÇ KONTROL BİRİMİ DENETİM RAPORU

22.03.20XX

MUTABAKAT TÜRÜ	HESAP/SİSTEM BAKİYESİ	FİZİKİ SAYIM	FARK	DENETİM TESPİTLERİ	ŞUBE YANITI
22.03.20XX TARİHLİ KASA SAYIM	EUR KASA 8.950 USD KASA 19.039 ATM KASA 49.250 TL KASA 124.688,25	EUR KASA 8.950 USD KASA 19.039 ATM KASA 49.250 TL KASA 124.688,25	YOKTUR	YP ve TL Para sayımları ile kasa mutabakatı sağlanmıştır. Fakat ATM kassasında sigorta limiti üzerinde bulunulan sayım gününe ait 1.500 TL lik kısım için eksik sigorta yapıldığı tespit edilmiştir.	Eksiklik aynı gün fark sigorta yapılarak giderilmiştir.
GÜNLÜK BALANS	22.03.20XX FİŞ ADEDİ 263	FİŞ ADEDİ 263	YOKTUR	Mutabakat tamam	Şube Yanıtı gerektirmemektedir
TEMİNAT MEKTUP BOŞ PIKURLERİ	78 ADET	78 ADET	YOKTUR	Mutabakat tamam	Şube Yanıtı gerektirmemektedir
ÇEK KARNELERİ	23 ADET	22 ADET	VARDIR	Sistem kayıma göre 23 adet çek karnesi olması gerekirken şubede 22 adet çek karnesi bulunduğu farkın müşterice verilen 1 adet çek karnesinin teknik bir sorun nedeniyle sistemsel düşümünün yapılmadığı, durumun şubece bilgi işlem merkezine aktarıldığı, müşteri memnuniyetinin sağlanması için çek karnesinin teslim edildiği, masraf ve değeri kâğıt bedelinin müşteri olarak hesaplara yansıtıldığı tespit edilmiş, denetim süresi içinde sistem sorunu çözüldüğünden çek karnesi düşümü yapılarak mutabakatsızlık giderilmiştir.	Sistemsel sorun nedeni ile şubece gerekli girişim yapılmıştır. Yanıt gerektirmemektedir.
KREDİ KARTI VE ATM KART MUTABAKATI	KREDİ KARTI 24 ADET ATM KART 12 ADET	KREDİ KARTI 21 ADET ATM KART 13 ADET	VARDIR VARDIR	ATM kartındaki mutabakatsızlığın 1 adet kartın nazım girişinin kredi kartı üzerinden girilmesiyle kaynağından, 2 adet kredi kartının ise teslim edildiği nazım çıkışının yapılmamasından kaynaklandığı tespit edilmiş olup, denetim süresinde nazım hesap kayıtları düzeltilerek mutabakat sağlanmıştır.	Benzer mutabakatsızlıkların yapılmamasına özen gösterilecektir.
İPOTEK	241 ADET 12.140.560 TL	242 ADET 12.340.560 TL	VARDIR	200.000 TL lik 19.3.20XX-345 yevmiye girişinin yapılmaması nedeniyle mutabakatsızlık olduğu tespit edilmiş, denetim süresinde giriş yapılarak fark giderilmiştir.	Mutabakatsızlığın tekrarına yer verilmeyecektir.
KREDİ SÖZLEŞMELERİ	676 ADET	676	YOKTUR	Mutabakat tamam	Cevap gerektirmemektedir.
SENET MUTABAKATI	43 ADET 453.680 TL	41 ADET 425.245 TL	VARDIR	Farkın Erzurum Şubesine fişliğin tadisi yapılan 147 ve 148 numaralı 2 adet toplam 28.435 TL lik senedin nazım kayıt çıkışının yapılmamasından kaynaklandığı anlaşılmış olup, çıkışlar yapılarak fark giderilmiştir.	İşlemin tekrarına yer verilmeyecektir.
DİĞER EMANETLER YEDEK ANAHTAR ÇIKINI	4 ADET	4 ADET	YOKTUR	Mutabakat tamam	Cevap gerektirmemektedir.

VI. SONUÇ

İç denetim faaliyetleri, finansal sistemin önemli bir kurumu olan bankalar için önemli bir yönetim fonksiyonudur. Bankalar, kısa vadeli fon transferine aracılık ederek atıl fonların yatırıma dönüşmesini sağlar. Ulusal ve uluslar arası piyasalarda karşılaşılan riskler bankacılık sektörünü, dolayısıyla makro ekonomiyi olumsuz etkileyebilir. Geçmişte bankacılık sektöründe yaşanan problemlerin birçoğunun yetersiz iç kontrol sistemlerinden kaynaklandığı görülmüştür. Yetersiz iç kontrol sistemleri, bankaların finansal kayıplara uğramalarına ve itibar kaybetmelerine neden olmaktadır.

Bankalarda iç denetim faaliyetleri, iç denetim birimi tarafından hazırlanan denetim planı doğrultusunda, iç denetim metot ve teknikleri kullanılarak gerçekleştirilir. İç denetim faaliyetleri sırasında, banka faaliyetlerinin planlanması ve yürütülmesi, yetki devri, gerçekleştirilen işlemlerde limitlere uygunluğun incelenmesi, otomasyon sistemleri, muhasebe bilgi sistemi, raporların hazırlanması, kara para aklanması faaliyetlerinin önlenmesine yönelik çalışmalar, tüm bankacılık faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunun sağlanması gibi kontrol alanları denetime tabi tutulur.

Türk bankacılık sektöründe iç denetim faaliyetlerinin uygulamalı olarak incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, veri toplama yöntemi olarak görüşme yöntemine başvurulmuştur. Birden fazla bankada, iç denetim faaliyetinde yetkili kişilerle görüşülmüştür. Yapılan görüşmeler neticesinde, sermaye sahipleri, işlem hacimleri, hedef pazarları, bankacılık ürünleri farklı olsa da, ticari bankalarda iç denetim sistemlerinin, Bankaların İç Denetim Sistemleri Hakkında Yönetmelik hükümleri esas alınarak oluşturulduğu tespit edilmiştir.

İç denetim, bankayı genel teftişe hazırlayan bir araç olarak görülmektedir. İç denetim, fon sağlama, fon kullandırma, her türlü bankacılık hizmetlerinin yapılması sırasında karşılaşılan ve ya karşılaşılabilecek olan, mevcut ve ya olası risklerin erken tespit edilmesi, düzeltici önlemlerin alınmasında bir araçtır. Mevduat kabulü, kredi tahsisi, raporlama, muhasebe bilgi sistemi, otomasyon ve bilgi sistemlerinin işleyişi nedeniyle karşılaşılabilecek olumsuzluklar bankanın risk primini artırıcı unsurlardır. Mevcut ve ya olası risklerin erken tespiti ve düzeltici önlemlerin alınması neticesinde bankanın finansal yapısı korunmuş olacaktır.

KAYNAKLAR

ALPTÜRK, Ercan, Finans(2008), *“Muhasebe ve Vergi Boyutlarında İç Denetim Rehberi”*, Maliye Ve Hukuk Yayınları, Ankara

ASLAN, Sinan(2003), *“Türk Bankacılık Sektöründe İç Denetim”*, Avcıol Basım-Yayın, İstanbul

AYTEKİN, Selda, PİŞKİNOĞLU, Arzu(2003), *“Bankalarda Risk Yönetimi, Teftiş Kurulu ve İç Kontrol Birimlerinin Organizasyonu”*, Active Dergisi, No:32

Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik
Bankaların Muhasebe Uygulamalarına Ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

BAŞPINAR, Ahmet(2006), “Kamuda İç Denetim Ve Merkezi Uyumlaştırma Fonksiyonu”, *Maliye Dergisi* Sayı 151, s.23-42

BDDK Çalışma Tebliği(2009), “Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi”

DEMİRBAŞ, Mahmut(2005), “İç Kontrol Ve İç Denetim Faaliyetlerinin Kapsamında Meydana Gelen Değişimler”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:4, Sayı:7, s.167-188

ELİTAŞ, Cemal; ÖZDEMİR, Yasar(2006), “Bankalarda İç Kontrol Sistemi”, *Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 2, s.143-156

MOELLER, Robert R.(2004), “Sarbanes-Oxley and the New Internal Auditing Rules”, *John Wiley&Sons, Inc.*, s.165-166

SARIKAMIŞ, Cevat, CEYLAN, Ali, AYDIN, Nurhan, COŞKUN, Metin(2008), “Sermaye Piyasası ve Finansal Kurumlar”, TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No:186,Açıköğretim Fakültesi Yayını No:962, Eskişehir

SEZAL, Levent(2006), “Banka İşletmelerinde Etkin Bir İç Denetim Ve Risk Yönetim Sisteminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Ticari Bir Bankanın Uygulamaları Üzerine İncelemeler”, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Adana

UYAR, Süleyman(2003), “İç Denetim Alanında Ortaya Çıkan Yeni Yaklaşımlar Çerçevesinde İç Denetçilerin Değişen Rolü”, *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı 63

[www.banka-kredileri.org/index.php/bankacılık](http://www banka-kredileri.org/index.php/bankacılık)

www.bis.org, “Framework For Internal Control Systems In Banking Organisations”

www.bis.org, “Internal Audit On Banking Organisations and the relationship of the supervisory authorities with internal and external auditors”, July2000

www.theia.org

YILANCI, Münevver(2006), “İç Denetim-Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi İşletmesi Üzerine Bir Araştırma”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2.Baskı

YURTSEVER, Gürdoğan(2009), “Teftişten İç Denetime Banka Müfettişliği”, TBB Yayınları Yayın No:265, İstanbul

YÜKSEL, FİLİZ; “Türk Bankacılık Sektöründe İç Denetim Faaliyetlerinin Uygulamalı Olarak İncelenmesi” yayınlanmamış yüksek lisans tezi, C.B.Ü. S.B.E., 2010.

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu